

Foto ur Wikipedia

*”Garnisonsminnen berättar 7” handlar denna gång om Norra kasern och Norsk trupp i Sverige under unionstiden.
Författare Claes Grafström*

Där inget annat angivet är bilderna tagna av författaren

Norra kasern

Bryggaren Lars Malmborg lät bygga hörnhuset Storgatan-Skeppargatan 1738 och elva år senare byggde han flygeln utmed Skeppargatan med mälthus och magasin. 1789 byggdes hörnhuset på, till nuvarande höjd. 1791 köptes det av krigsrådet Gustaf Snoilsky, skaldens farfader, och där fick hans vän lärdomsfilosofen Carl Christoffer Gjörwell, ett par rum som han kallade sin "solitude".

Stall, bodar och vagnshus tillkom 1799 genom Gustaf Snoilskys försorg.

Fastigheten köptes 1812 av staden för att användas som kasern och kallades för staden Norra kasern. Hörnhuset användes 1834 och 1853 som kolerasjukhus.

1855 förlades Sappörkompaniet till kasernen i väntan på att komma till Jaktvarvet på Kungsholmen.

Kasernen hade vid denna tid förläggningsslokaler för 372 man. Manskapet låg i tvåvåningssängar med två man i varje säng. Sängarna stod tätt och utrymmen för skåp saknades. Officerarna disponerade egna rum medan underofficerarna delade rum. Kasernen hade en förhållandevis stor gård som användes för exercis och uppställningar.

Minnesplatta på Skeppargatan. Foto Thomas Eckered

Åren 1856-1888, under unionstiden, var H M Konungens Norska Garde förlagt hit (se nedan).

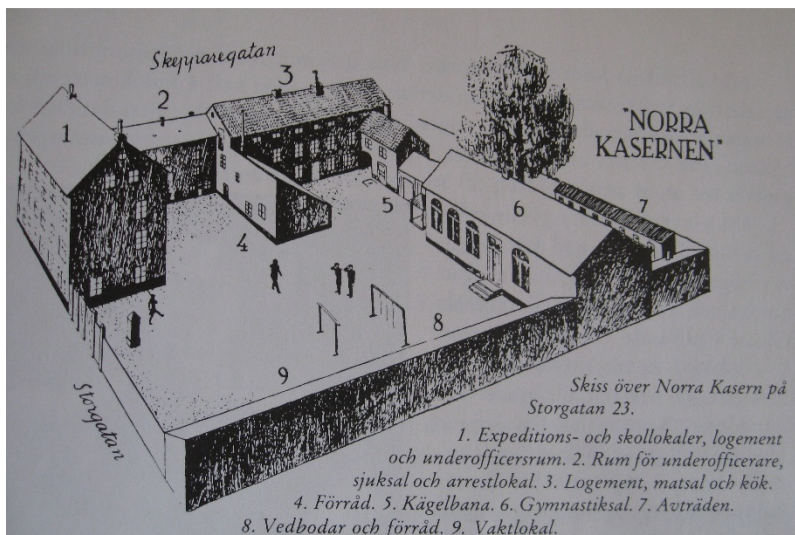

Foto ur skriften "HM Konungens Norska Garde i Stockholm 1856-1888"

1891 flyttade Östermalms brandstation in och blev kvar till 1927. Åren 1894-1977 fanns här även Östermalms polisstation. För att anpassa byggnaden till brandkårens verksamhet öppnades tre stora portar i fasaden på husets lågdel mot Skeppargatan och på bakgården uppfördes stall med plats för tre hästar. År 1913 byggdes ett övningstorn och 1915 fick man en automobilmotorspruta

Interiör från polisstationen 1896, Stockholmskällan

Norsk trupp i Sverige under unionstiden

1816-1856

Under år 1816 fick Stockholm garnison en smärre tillökning. Efter föreningen med Norge blev det bestämt, att konungen kunde ha ett norskt garde av frivilliga i Stockholm (enl. Norske grundloven). Ur den värvade skvadron, som en gång tillhört Akershus' ridande jägarkår, uttogs på frivillighetens väg ett detachement, som 1816 sändes till Stockholm. Dess styrka uppgick till 1 sekondryttmästare, 1 premiärlöjtnant, 1 sekondlöjtnant, 38 ryttare samt 44 hästar. Subalternofficerarna var kommenderade för en tid av två år, men chefen, ryttmästaren Carl Fredrik Hagman, utövade chefskapet under hela den tid, detachementet var förlagt i Stockholm, nämligen från 1816 till 1856. Detachmentet gick under olika namn, "Det norske gardesdetachement i Stockholm" eller "Norske kavallerigarde". I Sverige kallades det "De norske hästjägarna" eller "Aggershus' Jägare", det sistnämnda namnet var det som användes på garnisonsorder. Detachmentet var vintertid förlagt vid Haga och sommartid vid Ulriksdal. Tjänstgöringen var inte så sträng. Under vintern kommanderades var sjätte dag elva man på slottsvakt och under sommaren var detachementet befriat från vakt.

Det Norska hästjägardetachmentet, som skulle återvända till Norge, upphörde den 19 maj 1856 att delta i vakttjänstgöringen. Konungen lät officiellt (Öko 29/5 1856) med följande ord framföra sitt tack till detsamma för "det särdeles berömvärda sätt, på vilket befäl och trupp under sin 40-åriga härvaro under tre konungars regering fullgjort sina tjänsteåligganden och den lika berömvärda militära ordning och laglydnad de under denna långa tjänstetid ådagalagt, varande konungens nådiga vilja, att Befälhavaren denna Kungl Maj:ts ynnestfulla förklaring befälet och truppen offentligen delgiver." Den 29 maj gav officerarna vid livgardesregementena fest på Fenix hotell för chefen för de norska hästjägarna överste Hageman och hans officerare. Under marschen genom Sverige hyllades norrmännen på flera ställen.

1856-1888

Hästjägardetachmentet kom att ersättas av ett infanterikompani, som skulle tjänstgöra som livvakt i Stockholm hos den skandinaviske konungen. Vid en lägersamling på Stördalshalsen i Norge samma år utfärdade kronprins Carl en befallning om, att värvning skulle igångsättas för det nya gardet. I september var styrkan fulltalig och samlades i Kristiania, där den tillfälligtvis tilldelades Det norske Jegerkorps. Kompaniet benämndes först Det Norske Gardeskompani men från den första april 1857 Det norske gardesskarp-skyttekompani. Vid det norska infanteriets omorganisation erhöll det namnet HM Kongens Norske Garde och bildade Norske Jegerkorpsens 1:a kompani.

Kompaniet anlände sjövägen till Stockholm den 1 november 1856. Det förlades i Norra kasern på Storgatan 23. I kommandofrågor underordnades det norska gardeskompaniet Livgardesbrigaden men i ekonomiska frågor Jegerkorpsen i Kristiania.

Norska gardets förläggning var tyvärr dålig. För hela styrkan stod endast fyra rum till förfogande och lufttillgången var dålig. Hälsotillståndet försämrades och år 1858 dog sex norska gardessoldater i tyfus och antalet sjuklingar ökades. I december samma år måste kompaniet på grund av den stora sjukligheten begära befrielse från att göra högvakt och i stället bestrida vakten på Gustaf Adolfs torg. Åtgärder vidtogs och logementens antal ökades, matsal, skollokaler, sjukrum mm inrättades. År 1881 fick kompaniet även en egen gymnastiksal efter att förut varit hänvisade till flottans gymnastiksal på Skeppsholmen.

Gardisterna var kända för sin raska marschtakt, vilket man anspelar på i visan om Stockholms garnison:

”Jag kommer ej ihåg – det var visst tjugotre
på Storgatan som hyrdes utav baggarne.

Om du på dem ger akt,
de har ej säker takt,
de går ej, men det händer
att de springer på vakt.”

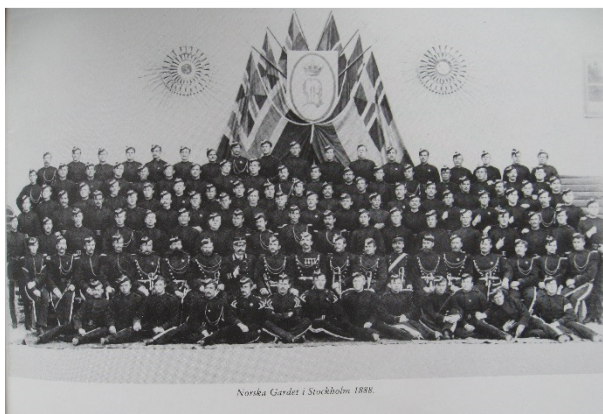
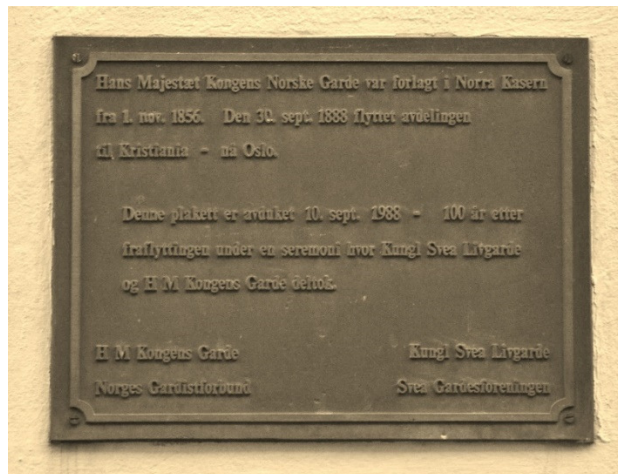

Foto ur skriften ”HM Konungens Norska Garde i Stockholm 1856-1888

Den från 1874 allt sämre rekryteringen till Norske Jaegerkorps resulterade 14 år senare att kung Oscar II gick med på det norska förslaget att ta hem gardet från Stockholm. Den 30 september 1888 lämnade Kongens Norske Garde Stockholm. De avtackades officiellt för det utmärkta sätt, på vilket de fullgjort sin tjänst. Anförda av Svea Livgardes musikkår marscherade de till järnvägsstationen och stora folkmassor hade samlats trots ett våldsamt oväder ”för att ännu en gång få se de norska krigarna”. Vid det tillfället spelades ”Marsch till Norska Gardet 1888” av Aron Ericsson för första gången.

Minnesplatta på Storgatan 23. Foto Thomas Eckerød

En av de norska gardisterna, furiren Styrvold, begravdes på Garnisonskyrkogården där Engelska kyrkan nu ligger. Norges Gardistforbund skickar regelbundet pengar för vården av gravstenen.

Foto Claes Grafström

De norska gardisterna var mycket populära och hjälpte bland annat till med att träna stockholmarna i skidloppning! Följande text är ur "Nya Stockholm" av Claes Lundin och kom ut 1890.

Skidloppning höll en tid under 1880-talet på att förvärfva sig en framstående plats i Stockholms idrotter. Den kallades till och med »idrotternas idrott», hade redan innan årtiondets ingång en egen klubb och visade sig i täflingar vid Bellevue, men skidloppareklubben afsomnade, och löppningen hade sannolikt alldeles upphört, om den ej tagits om hand af det på så många idrottsområden verksamma sällskapet för främjande af skolungdomens fria lekar. Liksom detta sällskap visat sig angeläget att sätta ungdomen vid statens skolor i tillfälle att kunna använda äfven den kortaste lofstund till skridskoåkning, har

det också vidtagit om lefvande intresse vittnande åtgärder för att få skidlöpningen någorlunda allmän.

Så snart skidföre inställt sig, skyndade sällskapet att vid den i Stockholm förlagda afdelningen af norska gardet skaffa sig de bästa löparne för att tjänstgöra som ledare och undervisare för skolungdomen. Desse norska gardister utposterades på lämpliga platser å Djurgården och lemnade där råd och anvisningar i skidloppning samt visade med eget föredöme huru dessa råd skulle tillämpas. Under skolornas jullof funnos de där hvarje dag, och sedan under vintern hvarje söndag. Äfven vid Skanstull ställes två sådana norska skidlöpare till tjänst för skolungdomen å Södermalm. sexton år hvilka visade mycken färdighet och åkte med en hållning och säkerhet som allmänt lofordades. Andra afdelningen utgjordes af vuxne män, nitton till antalet, bland hvilka det var ganska svårt att fördela prisen. Första priset, en silfverpokal, hade inköpts för pengar som lemnats af norska statsrådsafdelningen i Stockholm med önskan att användas till pris åt den bästa svenska skidlöpare. I tredje afdelningen täflade manskap från norska gardeskompaniet, ej mindre än fyrtyotre, och visade sig naturligtvis ypperliga på skidor. Där märktes smidighet, kraft och spänstighet samt en utmärkt kroppsföring. Nu finnas icke mera några norska gardister i Stockholm, och saknaden af dem är verkligen kännbar för denna idrott. Skidloppningen har visserligen icke afstannat, men bedrifves kanske ej med så stor ifver eller under så god handledning som förr. Täflingar ha dock äfven på senare år varit anordnade, t. ex. vid Fiskartorpet i februari 1889 för norra latinläroverket och i mars samma år för »amatörer» i allmänhet, bägge med ganska godt resultat, i synnerhet hvad backloppningen vidkommer, men det tyckes dock som skulle denna idrott behöfva bättre förkofran.

De var också de mest populära soldaterna som promenadsällskap på helgerna vilket fram-går av nedanstående bild som visar vad flickorna fick betala.

Foto ur skriften "HM Konungens Norska Garde i Stockholm 1856-1888

Källor: Stockholms garnison genom tiderna av Thorsten Wennerström, 1947
HM Konungens Norska Garde i Stockholm 1856-1888, utg 1988 samt Wikipedia